

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Н.О. Будна, Т.В. Гладюк, М.М. Гладюк

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Робочий зошит

4 клас

До підручника
Т.В. Гладюк, М.М. Гладюк

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 502.2(075.2)
ББК 20.18я71
Б 90

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Г.Я. Жирська
вчитель вищої категорії, старший вчитель
Н.Я. Походжай

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист ІМЗО від 13.10.2015 р. № 2.1/12-Г-29)*

Будна Н.О.

Б 90 Природознавство : робочий зошит : 4 кл. / Н.О. Будна, Т.В. Гладюк, М.М. Гладюк. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2018. — 80 с. + 20 с. вкл.

Зошит з природознавства відповідає оновленій навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та доповнює підручник «Природознавство. 4 клас» (авт. Т.В. Гладюк, М.М. Гладюк).

Посібник містить вправи для самостійної роботи, завдання проблемного та пошукового характеру, дослідницькі практикуми, навчальні проекти. Пропоновані завдання сприятимуть формуванню в учнів уявлення про цілісність природи та вихованню гуманної, творчої особистості, здатної екологічно мислити і дбайливо ставитися до природи.

У зошиті є вкладка з контурними картами півкуль та України, де учні зможуть виконувати практичні роботи, і календар спостережень.

Для учнів 4-го класу.

УДК 502.2(075.2)
ББК 20.18я71

* Відповідно до вимог оновленої програми МОН України теми, подані на с. 3–4, 73–79, та термін «частини світу» (с. 29) — не розглядати.

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ВСТУП

Взаємозв'язки у природі

1. Розгадай кросворд «Природа». Зафарбуй клітинки з назвами об'єктів живої природи в зелений колір, а неживої — в синій.

1. Куди ступиш — всюди маєш,
хоч не бачиш, а вживаєш.
  2. Верхній родючий шар землі.
  3. Без голови, а в шапці, на одній ніжці стоять.
  4. Деревя, кущі й трави.
  5. Вдень по небу гуляє, а ввечері на землю сідає.
  6. Рідина, без якої неможливе життя.
  7. Комахи і риби, птахи і звірі.
2. Впиши в речення пропущені слова.
Людина — це _____ природи.
Природа і людина — _____.
  3. Продовж речення.
Людина належить до живої природи, тому що _____
_____
_____

4. Запиши відповіді на запитання.

Що дає нежива природа людині для життя? _____

_____

Що люди отримують від рослин і тварин? _____

_____

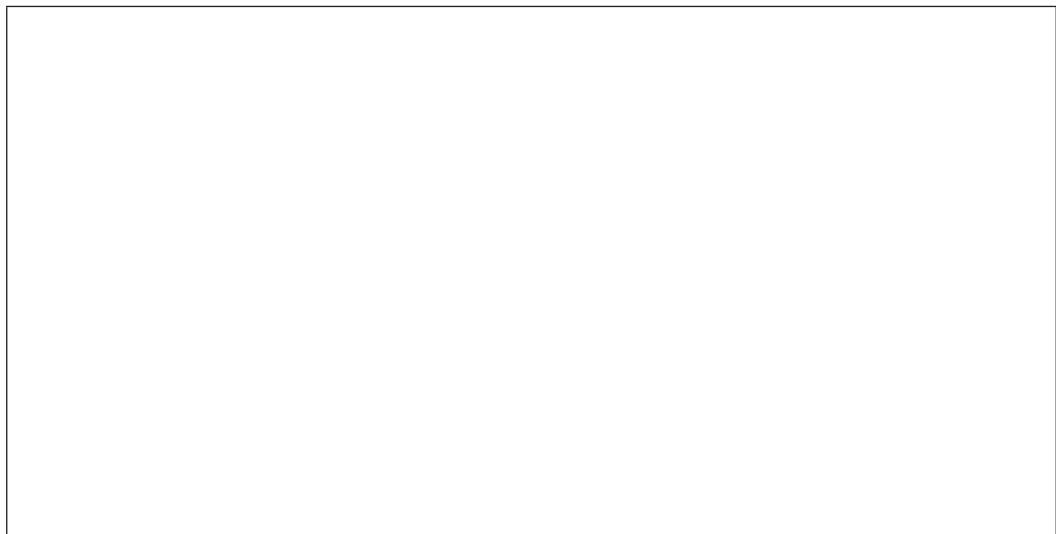
_____

Чому кожна людина має дбати про природу? _____

_____

_____

5. Наклей фотоілюстрацію на тему «Моя сім'я і природа», яка ілюструє ставлення твоєї родини до довкілля.

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

Уявлення давніх людей про Землю і Всесвіт

1. Доповни речення.

Увесь навколишній світ називають _____.

У давнину люди вважали, що центром Всесвіту є _____.
Найпоширенішим було уявлення про Землю як про тіло _____ і _____ форми.

2. З'єднай стрілками імена учених і їхні погляди на Землю і Всесвіт.

Аристарх
Самоський

вперше висловив ідею
про кулястість Землі

навів докази кулястої форми Землі

Аристотель

вперше висунув припущення, що
Земля обертається навколо Сонця

Клавдій
Птоломей

створив вчення про будову
Всесвіту, згідно з яким всі світила
рухаються навколо Землі, а розміри
Всесвіту обмежуються сферою
нерухомих зір

Піфагор

3. Використовуючи різноманітні джерела, підготуй і запиши повідомлення про те, як люди досліджували космос.

Сонячна система, її склад

1. Доповни речення.

Сонячну систему утворюють _____ та _____, що обертаються навколо нього.

2. У поданому переліку підкресли назви космічних тіл. Поясни свій вибір.

Пісок, Сонце, повітря, Місяць, вода, зоря, ґрунт, Земля, комета, береза, астероїд, метелик, метеороїд.

3. Запиши назви космічних тіл, що утворюють Сонячну систему.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____
5. _____ 6. _____ 7. _____ 8. _____

4. З'єднай стрілками назви космічних тіл з їхніми визначеннями.

Планета

Сонце

Супутник

Розжарене космічне тіло

Велике холодне космічне тіло

Холодне космічне тіло,
яке обертається навколо планет

Сонце — зоря, центральне тіло Сонячної системи

1. Доповни речення.

Сонце — найближча до Землі _____, розжарена _____ куля. Відстань від Землі до Сонця — _____. На поверхні Сонця температура становить _____ градусів, а в глибині — _____ градусів.

2. Чому на Землі можливе існування життя? Доведи.

---

3. Порівняй Сонце і планету Земля, заповнивши таблицю.

<i>Ознаки для порівняння</i>	<i>Сонце</i>	<i>Планета Земля</i>
Форма тіла		
Розміри (великі, малі)		
Розжарене чи холодне тіло?		
Чи випромінює світло й тепло?		

Зроби висновок про подібні й відмінні ознаки.

Подібні ознаки: _____

Відмінні ознаки: _____

4. Добери і запиши народні прислів'я (або загадки, приказки, заклички) про значення Сонця у природі та житті людини.
